

โครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม (OFDP)

โครงการนี้เริ่มดำเนินการในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2526 เพื่อเป็นแนวทางในการเลี้ยงตนเองและการเพิ่มผลผลิตเกษตรโดยมีการเน้นหนักถึงเสถียรภาพของสภาวะแวดล้อมของธรรมชาติ กิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงจำนวนพื้นที่โครงการของการสาธิต ฯ ได้นำมาจากรายงานของโครงการการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสมระหว่างปี 2528-2529

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อช่วยเกษตรกรปรับปรุงและรักษาไว้ซึ่งผลผลิตเกษตร โดยใช้มาตรการที่คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งมาตรการที่เน้นวิถีชีวิตโดยใช้ต้นทุนต่ำด้วย
2. เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยให้มีและรู้จักใช้เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกและใช้สอยในบ้านอย่างเต็มประโยชน์
3. เพื่อสอนเกษตรกรให้รู้จักใช้น้ำสอนครวอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย
4. เพื่อช่วยให้เกษตรกรในโครงการ ได้ข้อมูลและวิธีปฏิบัติที่เป็นไปได้และถูกต้องในการสร้างและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เหมือนเดิม อีกทั้งการบริหารงานการใช้พื้นที่เพาะปลูกอย่างถูกต้อง
5. เกษตรกรที่สนใจในโครงการ จะได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือสำหรับการเริ่มกิจกรรมในโครงการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนแผนงานของโครงการ
6. ผู้ร่วมโครงการที่ถูกคัดเลือกจะได้รับเครื่องมือชุดที่เหมาะสมแก่การทดสอบเมล็ดพันธุ์ และการแพร่ข้อมูลให้กว้างขวางออกไป

7. เกษตรกรในเขตของการเยี่ยมชมจะได้เรียนรู้วิธีการใช้ให้เกิดประโยชน์ของพืชที่ปลูกไว้บริเวณโคกและที่ปลูกไว้เป็นอาหารสัตว์
8. ผู้นำเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ภาคสนามจะได้รับการฝึกอบรมที่ตรงกับเป้าและเรียนรู้ถึงเทคนิคต่าง ๆ เมื่อโอกาสอำนวย

กิจกรรมของโครงการ

1. การปรับปรุงรูปแบบของการเพาะปลูกพืช
 - การปลูกแบบต่อเนื่อง
 - การปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารสัตว์
 - การปลูกพืชแทรก
 - ธนาคารเมล็ดพืช
 - การสำรวจคุณภาพของดิน
2. เรียนรู้พื้นฐานของการทำสวนผักแบบร่วมอนุรักษ์
3. การปลูกไม้ยืนต้น
4. การใช้เครื่องมือที่ถูกต้องและเหมาะสมที่ใช้กับสัตว์เลี้ยงเพื่อแบ่งเบาภาระ

งานแผนผัง

5. การบริการทางด้านข่าวสารและข้อมูล
6. การบริหารทั่วไป

พื้นที่โครงการ

จำนวนหมู่บ้านที่ร่วมในโครงการ มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

1. แท่นดอกไม้ *
2. นานิคร
6. ห้วยดอกเข็ม
7. นาน

- | | |
|------------------|-------------------------|
| 3. ก้อดป่าหวาย * | 8. บ้านเด่น * |
| 4. เค้นเมือง * | 9. ปางไฮ |
| 5. สักป่าพอ * | 10. ลี (ศูนย์ชีวิตใหม่) |
- * = หมู่บ้านที่ได้รับการประเมินผลครั้งนี้

การดำเนินงานของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม

ในการประเมินผลโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสมได้ประเมินผลตามแผนการ
สาริต และทดสอบของโครงการ โดยจำแนกตามกลุ่มของแผนการสาริต ซึ่งประกอบด้วย

1. การปรับปรุงการปลูกข้าว
2. การปรับปรุงการปลูกข้าวโมค
3. การปลูกพืชไร่ชนิดอื่น ๆ
4. การปลูกพืชคลุมดิน
5. การเกษตรแบบไร่นาป่าผสม

ผลการประเมินตามแผนการสาริตและทดสอบของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม
พบว่าหมู่บ้านแห่งแรกได้มีการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมถึง 26 วิธี รองลงมาคือบ้านแคน
เมืองใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม 18 วิธี ส่วนบ้านก้อดป่าหวายมีการใช้วิธีการเกษตรดังกล่าว
16 วิธี ในขณะที่บ้านเด่นและบ้านสักป่าพอมีการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมเพียง 11 วิธี และ
10 วิธี ตามลำดับเท่านั้น (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 6) มีข้อที่น่าสังเกตว่าวิธีการที่ใช้สำหรับ
การเกษตรที่เหมาะสมในแต่ละหมู่บ้านนั้น บ้านสักป่าพอเป็นหมู่บ้านที่มีการใช้น้อยที่สุด ทั้ง ๆ ที่มี
รายได้สูงกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ในขณะที่บ้านแห่งแรกได้ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีรายได้น้อยที่สุดกลับมีการใช้วิธี
การเกษตรที่เหมาะสมถึง 26 วิธี ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ทางสถาบันแมคเคนเพื่อการนี้เฝ้าดูสภาพจะ
ต้องพิจารณาต่อไปในการเปิดกิจกรรมในหมู่บ้านอื่นต่อไป

ตารางที่ 6 วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน

วิธีการ	หมู่บ้าน										รวม	
	แทนดอกไม้		บ้านเด่น		ก้อคป่าหวาย		แตงเมือง		สับป้อ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
A 11	-	-	-	-	2	13.0	-	-	1	10.0	3	4.0
A 12	-	-	1	9.0	-	-	-	-	2	20.0	3	4.0
A 20	1	4.0	-	-	-	-	1	6.0	-	-	2	2.0
B 31	-	-	-	-	3	19.0	-	-	-	-	3	4.0
B 32	1	4.0	1	9.0	-	-	-	-	-	-	2	2.0
B 41	-	-	1	9.0	-	-	-	-	-	-	1	1.0
B 42	1	4.0	-	-	2	13.0	-	-	-	-	3	4.0

ตารางที่ 6 วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน (ต่อ)

วิธีการ	หมู่บ้าน										รวม	
	แทนดอกไม้		บ้านเด่น		ถือศป้าหวาย		แดนเมือง		สันป่าปอ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
H 12	1	4.0	1	9.0	-	-	-	-	-	-	2	2.0
H 21	-	-	-	-	-	-	1	6.0	-	-	1	1.0
I 11	-	-	-	-	-	-	4	22.0	1	10.0	5	6.0
I 12	1	4.0	-	-	-	-	1	6.0	-	-	2	2.
I 22	1	4.0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.0
K 10	3	12.0	1	9.0	4	25.0	3	17.0	2	20.0	13	16.0
K 21	2	8.0	-	-	-	-	1	6.0	-	-	3	4.0
K 22	1	4.0	4	36.0	-	-	3	17.0	1	10.0	9	11.0

ตารางที่ 6 วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน (ต่อ)

วิธีการ	หมู่บ้าน										รวม	
	แทนดอกไม้		บ้านเด่น		ก๊อดป่าหวาย		แดนเมือง		สันป่าปอ			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
K 30	1	4.0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1.0
L 31	2	8.0	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2.0
รวม	26	100	11	100	16	100	18	100	10	100	81	100
จำนวน เกษตรกร ผู้ร่วม โครงการ	13		8		8		7		7		43	

- A 11 หมายถึง การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าวไร่กับถั่วดำ
- A 12 " การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าวไร่ กับถั่วลิสง
- A 20 " การปลูกพืชหมุนเวียนข้าวไร่กับถั่วลิสง และถั่วมะสะ
- B 31 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่อง ข้าวนากับถั่วเหลือง
- B 32 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่อง ข้าวไร่กับถั่วลิสง
- B 41 " การปลูกพืชแบบจัดแถว ข้าวไร่กับถั่วลิสง

- B 42 " การปลูกพืชแบบจัดแถว ข้าว ไร่กับถั่วเหลือง
- B 52 " การปลูกพืชแบบไม่จัดแถว ข้าว ไร่กับถั่วมะแฮะ
- B 61 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรก ข้าว ไร่กับถั่วเป็ย
- B 62 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรก ข้าว ไร่กับถั่วแป
- C 10 " การปลูกพืช โดยใช้วัตถุคลุมดินจากริ้วกระถิน หรือถั่วมะแฮะ
- C 21 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสด ในนาข้าวและถั่วพรี
- C 24 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสด ในนาข้าวและถั่วเขียว
- C 33 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสด ในไร่ข้าวและถั่วเขียว
- C 34 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสด ในไร่ข้าวและถั่วมะแฮะ
- D 11 " การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าว ไรคกับถั่วลิสง
- E 12 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรกข้าว ไรคกับถั่วแป
- E 13 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรกข้าว ไรคกับถั่วดำ
- E 21 " การปลูกพืชแบบต่อ เนื่องข้าว ไรคกับถั่วลิสง
- E 23 " การปลูกพืชแบบต่อ เนื่องข้าว ไรคกับถั่วเหลือง
- E 30 " การปลูกพืชแบบร่วมข้าว ไรคกับพืชชนิดอื่น
- G 11 " การปลูกพืชแบบต่อ เนื่องและแบบร่วมระหว่างถั่วลิสงและถั่วมะแฮะ
- H 11 " การใช้พืชคลุมดิน พืชตระกูลถั่วชนิด เถาวัลย์กับถั่วแป
- H 12 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิด เถาวัลย์กับถั่วดำ
- H 21 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิด เป็หม่มกับถั่วมะแฮะ
- I 11 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิด เถาวัลย์กับถั่วแป
- I 12 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิด เถาวัลย์กับถั่วดำ
- I 22 " การใช้พืชคลุมดินด้วยถั่วเป็ย
- K 10 " การปลูก ไม้พุ่มเป็นริ้วกระถินยักษชนิดเดียว

K 21	"	การปลูก ไม้พุ่ม เป็นรั้วกระถินยักษ์กับถั่วมะแฮะ
K 22	"	การปลูก ไม้พุ่ม เป็นรั้วกระถินยักษ์กับพืชอื่น ๆ
K 30	"	การปลูก ไม้พุ่ม เป็นรั้วถั่วมะแฮะกับสะ เภาลม หรือแคฝรั่ง
L 31	"	การปลูก ไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงวิธีการ เกษตรที่เหมาะสมของ โครงการจำแนกตามกลุ่มกิจกรรม ที่ใช้แล้ว ปรากฏว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้วัตถุดินและการปลูกพืชตามแนวระดับ คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือ การปรับปรุงการปลูกข้าวด้วยวิธีการปลูกแบบต่อเนื่อง และแบบร่วมกับ ข้าวไร่ ส่วนวิธีการที่นิยมใช้น้อยที่สุดคือ การปลูกข้าว โคนดสลับกับการปลูกพืชหมุนเวียนและการปลูก ไม้ยืนต้นที่ปลูกตามแนวระดับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.5 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 7) สำหรับ วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้านนั้น จากตารางที่ 8 พอสรุปได้ว่า บ้านเด่นมีการปลูก พืชตามแนวระดับมากที่สุดถึงร้อยละ 45.6 รองลงมาคือบ้านแดนเมือง คิดเป็นร้อยละ 39.0 ส่วนบ้านลำป่าปอและบ้านแพนดอก ไม้มีการใช้วิธีการปลูกพืชตามแนวระดับเพียงร้อยละ 30.0 และ ร้อยละ 27.0 สำหรับบ้านก้อดป่าหวายนั้น มีการใช้วิธีการปลูกพืชตามแนวระดับเพียงร้อยละ 25.0 เท่านั้น

วิธีการปลูกพืชแบบต่อเนื่องและแบบร่วมกับข้าว ไร่ นั้น จากข้อมูลพบว่าบ้านเด่นมีการ ใช้วิธีการดังกล่าวมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบ้านอื่น คือคิดเป็นร้อยละ 36.0 และวิธีการใช้พืช คลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชใน ไร่ที่ค่อนข้าง พบว่าบ้านแดนเมืองได้ ใช้วิธีการนี้มากที่สุดเช่นกัน คือร้อยละ 28.0 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 8)

ตารางที่ 7 วิธีการเกษตรที่เหมาะสมของโครงการจำแนกตามกลุ่มกิจกรรม

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
<u>การปรับปรุงการปลูกข้าว</u>		
การปลูกพืชหมุนเวียนกับข้าวไร่	8	9.9
การปลูกแบบต่อเนื่องและ แบบร่วมกับข้าวไร่	19	23.5
<u>การปรับปรุงการปลูกข้าว ไร่</u>		
การใช้วัตถุคลุมดิน	5	6.2
การปลูกแบบหมุนเวียนกับพืช ตระกูลถั่ว	2	2.5
<u>การปลูกพืชไร่ชนิดอื่น</u>		
การปลูกแบบต่อเนื่องและ แบบร่วม	7	8.6

ตารางที่ 7 วิธีการ เกษตรที่เหมาะสมของโครงการจำแนกตามกลุ่มกิจกรรม (ต่อ)

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
พืชคลุมดิน		
วัชพืชนิสในสวน ไม้ผล	4	4.9
กำจัดวัชพืชนิสในไร่ที่ค่อน	8	9.9
การปลูกตามแนวระดับ	26	32.1
การ เกษตรแบบ ไร่นาป่าผสม		
พืชไร่/ ไม้ยืนต้นที่ปลูกตามแนวระดับ	2	2.5
รวม	81	100.0

ตารางที่ 8 สรุปวิธีการ เกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	วิธีการ เกษตรที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
แท่นดอกไม้	- การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมกับข้าวไร่	9	35.0
	- การปลูกพืชตามแนวระดับ	7	27.0

ตารางที่ 8 สรุปวิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน (ต่อ)

หมู่บ้าน	วิธีการ เกษตรที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
<u>บ้านเด่น</u>	- การใช้วัตถุคลุมดิน	2	8.0
	- การคลุมดิน ในสวนผลไม้	2	8.0
	- การใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชในไร่ที่ดอน	2	8.0
	- การปลูกพืชตามแนวระดับ	5	45.0
	- การปลูกแบบต่อเนื้อและแบบร่วมกับข้าวไร่	4	36.0
	- การปลูกแบบหมุนเวียนกับพืชไร่	1	9.0
	- การใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชในไร่ที่ดอน	1	9.0
	<u>ก้อตปานาย</u>	- การปลูกแบบต่อเนื้อและแบบร่วมกับข้าวไร่	5
- การปลูกพืชตามแนวระดับ		4	25.0
- การปลูกแบบต่อเนื้อและแบบร่วมกับข้าวโพด		3	19.0
- การปลูกแบบหมุนเวียนกับพืชไร่และข้าวไร่		2	13.0

ตารางที่ 8 สรุปวิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ใช้ในแต่ละหมู่บ้าน (ต่อ)

หมู่บ้าน	วิธีการ เกษตรที่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
<u>แคนเมือง</u>	- การปลูกพืชตามแนวระดับ	7	39.0
	- การใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชรื้อที่ตอน	5	28.0
	- การใช้วัตถุคลุมดิน	2	11.0
	- การปลูกแบบหมุนเวียนกับข้าวไร่	1	6.0
	- การปลูกแบบหมุนเวียนกับพืชไร่	3	30.0
<u>ลำปาง</u>	- การปลูกแบบหมุนเวียนกับพืชไร่และข้าวไร่	3	30.0
	- การปลูกพืชตามแนวระดับ	3	30.0

การศึกษาถึงการได้รับปัจจัยการผลิตของเกษตรกรจากแผนกพัฒนาหมู่บ้าน สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ข้อมูลจากตารางที่ 9 ทราบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้รับเมล็ดพันธุ์และเงินทุนจากแผนกพัฒนาหมู่บ้านในการทำเกษตรของหมู่บ้าน และเมื่อพิจารณาต่อไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ของโครงการแล้วพบว่าบ้านแคนเมืองมีสัดส่วนของการได้รับทั้งเมล็ดพันธุ์และเงินทุนมากกว่าทุกหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 86.0 รองลงมาคือบ้านแท่นดอกไม้ คิดเป็นร้อยละ 62.0 ส่วนบ้านลำปางได้รับน้อยที่สุดในขณะที่สัดส่วนของการได้รับเมล็ดพันธุ์และเงินทุนของบ้านเด่นและบ้านถือคปนาวยมีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 50.0 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 9) สำหรับการลงทะเบียนเป็นเกษตรกรของแผนกพัฒนาหมู่บ้านสถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพนั้น ส่วนใหญ่

ร้อยละ 58.0 เป็นสมาชิกของแผนกพัฒนาหมู่บ้าน โดยสัดส่วนจะปรากฏที่บ้านถือคูปองหวายมากที่สุด รองลงมาคือบ้านแคนเมือง และบ้านสันป่าปอ คิดเป็นร้อยละ 71.0 ส่วนบ้านเด่นและบ้านแทนดอกไม้มีเพียงร้อยละ 50.0 และร้อยละ 23.0 ตามลำดับ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 การได้รับปัจจัยการผลิตของเกษตรกรจากแผนกพัฒนาหมู่บ้าน

ปัจจัยการผลิต	แทนดอกไม้	บ้านเด่น	ถือคูปองหวาย	แคนเมือง	สันป่าปอ	รวม
เมล็ดพันธุ์	5 38.0%	3 38.0%	4 50.0%	1 14.0%	5 71.0%	18 52.0%
เงินทุน	-	1 13.0%	-	-	-	1 2.0%
เมล็ดพันธุ์ และเงินทุน	8 62.0%	4 50.0%	4 50.0%	6 86.0%	2 29.0%	24 56.0%
รวม	13 100%	8 100%	8 100%	7 100%	7 100%	43 100%

ตารางที่ 10 การลงทะเบียนเป็นเกษตรกรของแผนกพัฒนาหมู่บ้าน

จำนวนผู้ลงทะเบียน	แทนดอกไม้	บ้านเด่น	ถือป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ไม่ได้ลงทะเบียน	10	4	-	2	2	18
	77.0%	50.0%	-	29.0%	29.0%	42.0%
ลงทะเบียน เป็นสมาชิก	3	4	8	5	5	25
	23.0%	50.0%	100.0%	71.0%	71.0%	58.0%
รวม	13	8	8	7	7	43
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม

การศึกษาครั้งนี้ ได้ประเมินถึงทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม โดยได้ประเมินถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสม ความเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ วิธีการเผยแพร่ความรู้ ความเพียงพอที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรม ความคิดที่จะเผยแพร่วิธีการเกษตรที่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงรายได้ของครอบครัวเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงาน การวางแผนในการขยายงานเกษตรโดยวิธีการเกษตรที่เหมาะสม และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการ เกษตรที่เหมาะสมนั้น จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 61 ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสมที่ทางสถาบันแมคเคนได้นำเผยแพร่ นั้น ได้รับประโยชน์ในขั้นที่ตื้นจนถึงดีมาก (ร้อยละ 23) ทั้งนี้ เป็นวิธีการเกษตรที่สอดคล้องกับการเพาะปลูกของเกษตรกรในแต่ละหมู่บ้านและพื้นที่ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของ B 42 คือ การปลูกข้าวไร่สลับกับถั่วเหลือง เป็นวิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่เกษตรกรนิยมปฏิบัติกันมากที่สุด นอกจากนี้การเพาะปลูกแบบการปลูกไถ่มุมเป็นรั้วตามแนวเส้นระดับ (K 10) ก็ได้รับความนิยมพอสมควร โดยมีเกษตรกรถึง 13 ราย ที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ และเป็นจำนวนที่มากกว่าวิธีอื่น ๆ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP

วิธีการ	ประโยชน์ที่ได้รับ									
	เสียเวลา		เหมือนเดิม		ดี		ดีมาก		รวม	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
A 11	-	-	1	33.0	1	13.0	1	33.0	3	100.0
A 12	-	-	-	-	3	100.0	-	-	3	100.0
A 20	-	-	-	-	1	50.0	1	50.0	2	100.0

ตารางที่ 11 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP (ต่อ)

วิธีการ	ประโยชน์ที่ได้รับ								รวม	
	เสียเวลา		เหมือนเดิม		ดี		ดีมาก			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
B 31	-	-	-	33.0	1	33.0	1	33.0	3	100.0
B 32	1	50.0	-	-	1	50.0	-	-	2	100.0
B 41	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
B 42	-	-	-	-	-	-	3	100.0	3	100.0
B 52	-	-	2	100.0	-	-	2	100.0	2	100.0
C 10	-	-	-	-	-	-	1	100.0	1	100.0
C 24	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
C 33	-	-	-	-	-	-	1	100.0	1	100.0

ตารางที่ 11 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP (ต่อ)

วิธีการ	ประโยชน์ที่ได้รับ								รวม	
	เสียเวลา		เหมือนเดิม		ดี		ดีมาก			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
C 34	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
D 11	1	50.0	-	-	1	50.0	-	-	2	100.0
E 12	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
E 13	-	-	-	-	-	-	2	100.0	2	100.0
E 21	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
E 23	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
E 30	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
G 11	-	-	1	100.0	-	-	-	-	1	100.0

ตารางที่ 11 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP (ต่อ)

วิธีการ	ประโยชน์ที่ได้รับ								รวม	
	เสียเวลา		เหมือนเดิม		ดี		ดีมาก			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
H 11	-	-	-	-	-	-	1	100.0	-	100.0
H 12	-	-	-	-	2	100.0	-	-	2	100.0
H 21	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
I 11	-	-	-	-	3	60.0	2	40.0	5	100.0
I 12	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
I 22	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
K 10	8	8.0	1	8.0	7	54.0	4	31.0	13	100.0

ตารางที่ 11 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมของโครงการ OFDP (ต่อ)

วิธีการ	ประโยชน์ที่ได้รับ								รวม	
	เสียเวลา		เหมือนเดิม		ดี		ดีมาก			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
K 21	1	50.0	-	-	1	50.0	-	-	2	100.0
K 22	2	22.0	-	-	7	78.0	-	-	9	100.0
K 30	-	-	-	-	1	100.0	-	-	1	100.0
L 31	-	-	1	50.0	1	50.0	-	-	2	100.0
รวม	8	10.0	5	6.0	48	61.0	18	23.0	79	100.0

- A 11 หมายถึง การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าวไร่กับถั่วดำ
- A 12 " การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าวไร่ กับถั่วลิสง
- A 20 " การปลูกพืชหมุนเวียนข้าวไร่กับถั่วลิสง และถั่วมะแฮะ
- B 31 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่อง ข้าวนากับถั่วเหลือง
- B 32 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่อง ข้าวไร่กับถั่วลิสง
- B 41 " การปลูกพืชแบบจัดแถว ข้าวไร่กับถั่วลิสง

- B 42 " การปลูกพืชแบบจัดแถว ข้าว ไร่กับถั่วเหลือง
- B 52 " การปลูกพืชแบบ ไม่จัดแถว ข้าว ไร่กับถั่วมะแฮะ
- B 61 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรก ข้าว ไร่กับถั่วแปยี
- B 62 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรก ข้าว ไร่กับถั่วแปยี
- C 10 " การปลูกพืช โดยใช้วัตถุคลุมดินจากแนวรั้วกระถิน หรือถั่วมะแฮะ
- C 21 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสดในนาข้าวและถั่วพริ้ว
- C 24 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสดในนาข้าวและถั่วเขียว
- C 33 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสดใน ไร่ข้าวและถั่วเขียว
- C 34 " การปลูกพืช โดยใช้พืชปุ๋ยสดใน ไร่ข้าวและถั่วมะแฮะ
- D 11 " การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าว โคนกับถั่วลิสง
- E 12 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรกข้าว โคนกับถั่วแปยี
- E 13 " การปลูกพืชแบบปลูกแทรกข้าว โคนกับถั่วดำ
- E 21 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่องข้าว โคนกับถั่วลิสง
- E 23 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่องข้าว โคนกับถั่วเหลือง
- E 30 " การปลูกพืชแบบร่วมข้าว โคนกับพืชชนิดอื่น
- G 11 " การปลูกพืชแบบต่อเนื่องและแบบร่วมระหว่างถั่วลิสงและถั่วมะแฮะ
- H 11 " การใช้พืชคลุมดิน พืชตระกูลถั่วชนิดเถาวัลย์กับถั่วแปยี
- H 12 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิดเถาวัลย์กับถั่วดำ
- H 21 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิดเป็นพุ่มกับถั่วมะแฮะ
- I 11 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิดเถาวัลย์กับถั่วแปยี
- I 12 " การใช้พืชคลุมดินพืชตระกูลถั่วชนิดเถาวัลย์กับถั่วดำ
- I 22 " การใช้พืชคลุมดินด้วยถั่วแปยี
- K 10 " การปลูกไม้พุ่มเป็นรั้วกระถินยักษ์ชนิดเดียว

K 21	"	การปลูก ไม้พุ่มเป็นรั้วกระถินยักษ์กับถั่วมะแฮะ
K 22	"	การปลูก ไม้พุ่มเป็นรั้วกระถินยักษ์กับพืชอื่น ๆ
K 30	"	การปลูก ไม้พุ่มเป็นรั้วถั่วมะแฮะกับสะ เภาลม หรือแคฝรั่ง
L 31	"	การปลูก ไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง

ทางด้านประโยชน์ที่ได้รับจากวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่มของวิธีการสาริการเกษตรที่เหมาะสมนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่เกษตรกรจะได้รับประโยชน์จากการใช้วิธีการคลุมดินด้วยการคลุมหญ้าและวัชพืชในสวนผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือการใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชในที่ดอน (ร้อยละ 71.0) อย่างไรก็ตามก็มีเกษตรกรส่วนหนึ่งที่มีความเห็นว่า ไม้ค้อยจะได้รับประโยชน์จากการปลูกพืชคลุมเวียนของข้าวโพดกับพืชตระกูลถั่ว การปลูก ไม้พุ่มเป็นรั้วตามแนวระดับ และการปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของข้าวกับข้าวไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.0 ตามลำดับ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 12)

เมื่อพิจารณาเป็นภาพรวมของความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสม จำแนกตามกลุ่มของการสาริการเกษตรที่เหมาะสมแล้ว พบว่าร้อยละ 59.0 ของทุกกิจกรรมทุกประเภทของวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสม เกษตรกรมีความเข้าใจดีและมีเพียงร้อยละ 12.0 ของทุกกิจกรรมที่เกษตรกรมีความเห็นว่าควรจะต้องมีการปรับปรุง โดยที่กิจกรรมการปลูกพืชไร่และ ไม้ยืนต้นที่ปลูกในระหว่างแนวระดับนั้นควรต้องปรับปรุงมาก อย่างไรก็ตามกิจกรรมการปลูก ไม้พุ่มเป็นรั้วตามแนวเส้นระดับแนวค้ำนี้ เป็นกิจกรรมที่มีเกษตรกรนิยมปฏิบัติกันมาก และมีความเข้าใจมากพอสมควร (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์

ประเภท	ประโยชน์ที่ได้รับ				จำนวน เกษตรกร	ร้อยละ เกษตรกร
	ผลเสีย	เหมือนเดิม	ดี	ดีมาก		
การปลูกพืชหมุนเวียน ข้าวกับพืชไร่	-	1	5	2	8	
	-	13.0%	63.0%	25.0%	100.0%	10.0%
การปลูกแบบต่อ เนื่องและแบบร่วม ของข้าวกับพืชไร่	3	1	10	5	19	
	16.0%	5.0%	53.0%	26.0%	100.0%	24.0%
การใช้วัตถุคลุมดิน	-	-	3	2	5	
	-	-	63.0%	40.0%	100.0%	24.0%
การปลูกพืชหมุนเวียน ของข้าวโพดกับพืชตระกูลถั่ว	1	-	1	-	2	
	50.0%	-	50.0%	-	100.0%	3.0%
การปลูกแบบต่อ เนื่องและแบบร่วม	-	-	4	2	6	

ตารางที่ 12

ประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ (ต่อ)

ประเภท	ประโยชน์ที่ได้รับ				จำนวน เกษตรกร	ร้อยละ เกษตรกร
	ผลเสีย	เหมือนเดิม	ดี	ดีมาก		
ชาวข้าวโพดกับพืช ตระกูลถั่ว	-	-	67.0%	33.0%	100.0%	8.0%
การปลูกแบบต่อ เนื่องและแบบร่วม	-	1	-	-	1	
ของพืช ไร่ชนิดอื่น	-	100.0%	-	-	100.0%	1.0%
การใช้พืชคลุมดิน เพื่อคลุมหญ้าและ วัชพืช ในสวนผลไม้	-	-	3	1	4	
	-	-	75.0%	25.0%	100.0%	5.0%
การใช้พืชคลุมดิน เพื่อกำจัดวัชพืช ในที่ดอน	-	-	5	2	7	
	-	-	71.0%	29.0%	100.0%	9.0%

ตารางที่ 12

ประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์ (ต่อ)

ประเภท	ประโยชน์ที่ได้รับ				จำนวน เกษตรกร	ร้อยละ เกษตรกร
	ผลเสีย	เหมือนเดิม	ดี	ดีมาก		
การปลูกไม้พุ่มเป็น รั้วตามแนวเส้น ระดับ	4 16.0%	1 4.6%	16 64.0%	4 100.0%	25 100.0%	32.0%
การปลูกพืชไร่และ ไม้ยืนต้นที่ปลูกไม้ใน ระหว่างแนวเส้น ระดับ	- -	1 50.0%	1 50.0%	- -	2 100.0%	3.0%
รวม	8 10.0%	5 6.0%	48 61.0%	18 23.0%	79 100.0%	100.0%

ตารางที่ 13 ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้การเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่ม

ประเภท	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	รวม
การปลูกพืชหมุนเวียนข้าวกับข้าวไร่	5 71.0%	2 29.0%	-	7 100.0%
การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของข้าวกับพืชไร่	8 47.0%	4 24.0%	5 29.0%	17 100.0%
การใช้วัตถุคลุมดินของการปลูกข้าว	4 80.0%	1 20.0%	-	5 100.0%
การปลูกพืชหมุนเวียนของข้าว โคนกับพืชตระกูลถั่ว	2 100.0%	-	-	2 100.0%
การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของพืชไร่ชนิดอื่น	2 33.0%	4 67.0%	-	6 100.0%
การใช้พืชคลุมดินเพื่อคลุมหน้าและวัชพืชรบกวน	3 75.0%	1 25.0%	-	4 100.0%

ตารางที่ 13 ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้การ เกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่ม (ต่อ)

ประเภท	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	รวม
การใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืช	5 63.0%	2 25.0%	1 13.0%	8 100.0%
การปลูก ไม้พุ่ม เป็นรั้วตามแนวเส้นระดับ (แถวคู่)	16 62.0%	5 19.0%	5 19.0%	26 100.0%
การปลูกพืชไร่และ ไม้ยืนต้นที่ปลูกในระหว่าง แนวเส้นระดับ	- -	1 50.0%	1 50.0%	2 100.0%
รวม	46 59.0%	20 26.0%	12 15.0%	78 100.0%

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ในกลุ่มเกษตรกรนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.0 มีความเห็นว่าการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ โครงการสาธิตการ เกษตรที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ดี โดยที่สัดส่วนจะปรากฏที่บ้านแทนดอกไม้มากที่สุด (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 14) ส่วนวิธีการเผยแพร่ความรู้ที่กลุ่มเกษตรกร ได้รับนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 53.0 เกษตรกรจะเผยแพร่ความรู้ด้วยคำพูดที่บอกต่อ ๆ กันไปถึงวิธีการ เกษตรที่เหมาะสม วิธีการสาธิตการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์เพียงร้อยละ 2.0 เท่านั้น (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 15)

ทางด้านความเพียงพอที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมจากโครงการ OFDP นั้น ส่วนใหญ่ทุกหมู่บ้านร้อยละ 55.0 กล่าวว่าเพียงพอ แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า บ้านสันท่าปอต้องการที่จะให้สถาบันแมคเคนเพื่อการเพิ่มสภาพทำการฝึกอบรมเกี่ยวกับโครงการ OFDP อีก รองลง ไปคือบ้านแดนเมือง และบ้านก้อตป้าหวาย คิดเป็นร้อยละ 57.0 และ 50.0 ตามลำดับ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 16) ส่วนความคิดที่จะเผยแพร่วิธีการเกษตรที่เหมาะสมที่ได้รับให้กับกลุ่มเกษตรกรอื่นนั้น ปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 69.0 มีความคิดที่จะทำการเผยแพร่กับเกษตรกรกลุ่มอื่นตามสัดส่วนของความคิดที่จะเผยแพร่ปรากฏอยู่ที่บ้านแท่นดอกไม้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาคือบ้านก้อตป้าหวายและบ้านแดนเมือง คิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 71.0 ตามลำดับ สำหรับบ้านเด่น และบ้านก้อตป้าหวายมีความคิดที่จะเผยแพร่วิธีการเกษตรที่เหมาะสมเพียงร้อยละ 63.0 และร้อยละ 57.0 ตามลำดับ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 17)

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ในกลุ่มเกษตรกร

	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก้อตป้าหวาย	แดนเมือง	สันท่าปอ	รวม
ไม่ดี	4 36.0%	3 38.0%	-	-	-	7 18.0%
ดี	7 64.0%	5 63.0%	7 100.0%	6 100.0%	6 100.0%	31 82.0%
รวม	11 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	6 100.0%	6 100.0%	38 100.0%

ตารางที่ 15 วิธีการเผยแพร่ความรู้ที่กลุ่มเกษตรกร ได้รับ

	ผ่านดอกไม้	บ้านเด่น	ถือปลาหวาย	ถนนเมือง	สัมมนา	รวม
ไม่เคย	5 38.0%	2 25.0%	2 25.0%	1 14.0%	1 14.0%	11 26.0%
ด้วยกำหนด	6 46.0%	5 63.0%	4 50.0%	5 71.0%	3 43.0%	23 53.0%
การสาริต	1 8.0%	-	-	-	-	1 2.0%
แลกเปลี่ยน	-	1	-	-	-	1
เมล็ดพันธุ์	-	13.0%	-	-	-	2.0%
ทำทั้ง 3	1	-	2	1	3	7
วิธี	8.0%	-	25.0%	14.0%	43.0%	16.0%
รวม	13 100.0%	8 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	7 100.0%	43 100.0%

ตารางที่ 16 ความเพียงพอที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมจากโครงการ OFDP

	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ไม่เพียงพอ	3 25.0%	3 38.0%	3 50.0%	4 57.0%	4 80.0%	17 45.0%
เพียงพอ	9 75.0%	5 63.0%	3 50.0%	3 43.0%	1 20.0%	21 55.0%
รวม	12 100.0%	8 100.0%	6 100.0%	7 100.0%	5 100.0%	38 100.0%

ตารางที่ 17 ความคิดของเกษตรกรที่จะเผยแพร่วิธีการที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเกษตรกรอื่น

	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ไม่คิดที่จะเผยแพร่	2 22.0%	3 38.0%	2 25.0%	2 29.0%	3 43.0%	12 31.0%

ตารางที่ 17 ความคิดของเกษตรกรที่จะเผยแพร่วิธีการที่เหมาะสมที่ให้แก่กลุ่มเกษตรกรอื่น (ต่อ)

	แทนดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อปปาหวาย	แดนเมือง	สัปปาปอ	รวม
คิดที่จะ เผยแพร่	7 78.0%	5 63.0%	6 75.0%	5 71.0%	4 57.0%	27 69.0%
รวม	9 100.0%	8 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	7 100.0%	39 100.0%

ผลกระทบของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม

การประเมินผลกระทบของโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม ได้มุ่งประเด็นไปที่ความคิดของเกษตรกรต่อโครงการ เป็นต้นว่ามีความประสงค์จะใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมต่อไปหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างไร มีรายได้ดีขึ้นหรือไม่ และรวมตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงด้านแรงงาน การขยายงานที่ปฏิบัติอยู่แล้วและผลประโยชน์ที่ได้รับ

จากการศึกษาทางด้านความคิดของเกษตรกรที่จะใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม ประเด็นนี้เป็นอารมณ์ของเกษตรกรทั้งหมด อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่าถึงร้อยละ 54.0 และร้อยละ 50.0 ที่ยังจะใช้วิธีการเพาะปลูกไม้พุ่มเป็นรั้วตามแนวเส้นระดับ และใช้วัตถุคลุมดินและวัชพืชในสวนผลไม้ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 18)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตทางการเกษตรและการเปลี่ยนแปลงของ รายได้ของครอบครัว เมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.0 กล่าวว่าวิธีการ เกษตรที่เหมาะสมช่วยลดต้นทุนการผลิตลง สัดส่วนของความคิดเห็นดังกล่าวปรากฏอยู่ที่บ้านก้อป่า หวาย และบ้านสันป่าปอมากที่สุดถึงร้อยละ 71.0 จึงทำให้มีการพยายามหาความเกี่ยวพันกันของ วิธีปลูกต่าง ๆ ที่ถูกนำมาทดลองในสองหมู่บ้านนี้ A 11 (ข้าวไร่กับถั่วดำ - หมุนเวียน) และ K 10 (กระถิน พืชเดี่ยว) จะมีความเกี่ยวพันกันสูงสุด เมื่อดูตารางที่ 11 เกี่ยวกับเรื่องของความ คิดเห็นจะจำได้ว่าผู้ร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ติดวิธี K 10 (กระถิน พืชเดี่ยว) และ เชื่อว่าวิธีมีส่วนช่วยลดต้นทุนของการทำไร่ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 19)

เมื่อพิจารณาต่อไปถึงการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ของครอบครัวปรากฏว่าส่วนใหญ่ร้อย ละ 72.0 เห็นว่า วิธีการเกษตรที่เหมาะสมช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่ร้อยละ 23.0 เห็นว่าเท่าเดิม สัดส่วนของการเพิ่มขึ้นของรายได้จะปรากฏอยู่ที่บ้านเด่นมากที่สุด คือร้อยละ 88.0 รองลงมาคือบ้านสันป่าปอร้อยละ 43.0 เท่านั้น (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 20) สำหรับ การเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.0 มีความเห็นว่าเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่ เหมาะสมแล้ว ต้องใช้แรงงานเพิ่มขึ้น โดยที่บ้านเด่นมีการใช้แรงงานมากถึงร้อยละ 63.0 รอง ลงมาคือบ้านเด่นเมืองและบ้านสันป่าปอ คิดเป็นร้อยละ 57.0 และร้อยละ 50.0 ตามลำดับ (ดู รายละเอียดจากตารางที่ 21)

เกี่ยวกับการขยายแผนงานเกษตรกรรมในอนาคตนี้เฉลี่ยเพียงร้อยละ 44.0 ของ เกษตรกรทั้งหมดที่มีการวางแผนในการขยายงานเกษตรกรรมโดยใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม สัด ส่วนของการขยายจะหม่มากที่บ้านสันป่าปอ ร้อยละ 86.0 รองลงมาคือบ้านเด่นดอกไม้และบ้าน ก้อคป่าหวาย คิดเป็นร้อยละ 46.0 และร้อยละ 38.0 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 22) ส่วนผล ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมนั้นพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรร้อยละ 49.3 มี

ความเห็นว่าการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมช่วยให้ดินเกิดความอุดมสมบูรณ์ของดินในรูปธาตุอาหาร เช่น ปุ๋ย รองลงมาคือร้อยละ 14.7 มีความเห็นว่าวิธีการดังกล่าวช่วยให้มีการอนุรักษ์ดินในพื้นที่ทำการเกษตร (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 23)

ตารางที่ 18 ความคิดที่จะใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่ม

กลุ่มกิจกรรมการเกษตร	จะใช้	จะไม่ใช้	รวม
การปลูกพืชหมุนเวียนข้าวกับพืชไร่	-	8	8
	-	100.0%	100.0%
การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของข้าวกับพืชไร่	4	15	19
	21.0%	79.0%	100.0%
การใช้วัตถุคลุมดินของการปลูกข้าว	2	3	5
	40.0%	60.0%	100.0%
การปลูกพืชหมุนเวียนของข้าว โคนกับพืชตระกูลถั่ว	-	2	2
	-	100.0%	100.0%
การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของข้าว โคนกับพืชตระกูลถั่ว	1	5	6
	17.0%	83.0%	100.0%

ตารางที่ 18 ความคิดที่จะใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสมจำแนกตามกลุ่ม (ต่อ)

กลุ่มกิจกรรมการเกษตร	จะใช้	จะไม่ใช้	รวม
การปลูกแบบต่อเนื่องและแบบร่วมของพืชไร่ชนิดอื่น	1 100.0%	- -	1 100.0%
การใช้พืชคลุมดินเพื่อคลุมหน้าและวัชพืชรบกวน ผลไม้	2 50.0%	2 50.0%	4 100.0%
การใช้พืชคลุมดินเพื่อกำจัดวัชพืชรบกวน	2 33.0%	4 67.0%	6 100.0%
การปลูกไม้พุ่มเป็นรั้วตามแนวเส้นระดับ (แถวคู่)	14 54.0%	12 46.0%	26 100.0%
การปลูกพืชไร่และไม้ยืนต้นที่ปลูกในระหว่าง แนวเส้นระดับ	- -	2 100.0%	2 100.0%
รวม	26 33.0%	53 67.0%	79 100.0%

ตารางที่ 19 การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตทางการเกษตร เมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

การเปลี่ยนแปลง	แทนดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
เท่าเดิม	8	5	2	3	2	20
	67.0%	63.0%	29.0%	43.0%	29.0%	49.0%
ลดลง	4	3	5	4	5	21
	33.0%	38.0%	71.0%	57.0%	71.0%	51.0%
รวม	12	8	7	7	7	41
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ตารางที่ 20 การเปลี่ยนแปลงรายได้ของครอบครัวเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

การเปลี่ยนแปลง	แทนดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ลดลง	-	-	-	1	1	2
	-	-	-	14.0%	14.0%	5.0%

ตารางที่ 20 การเปลี่ยนแปลงรายได้ของครอบครัวเมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลง	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สังป่าปอ	รวม
เท่าเดิม	4 31.0%	1 13.0%	2 25.0%	3 43.0%	- -	10 23.0%
เพิ่มขึ้น	9 69.0%	7 88.0%	6 75.0%	3 43.0%	6 86.0%	31 72.0%
รวม	13 100.0%	8 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	7 100.0%	43 100.0%

ตารางที่ 21 การเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงาน เมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

การเปลี่ยนแปลง	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สังป่าปอ	รวม
เพิ่มขึ้น	4 33.0%	5 63.0%	3 38.0%	4 57.0%	3 50.0%	19 46.0%
เท่าเดิม	6 50.0%	1 13.0%	5 63.0%	2 29.0%	3 50.0%	17 41.0%

ตารางที่ 21 การเปลี่ยนแปลงการใช้แรงงาน เมื่อใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลง	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ลดลง	2 17.0%	2 25.0%	- -	1 14.0%	1 -	5 12.0%
รวม	12 100.0%	8 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	6 100.0%	41 100.0%

ตารางที่ 22 การวางแผนในการขยายงานเกษตรกรรม โดยใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

การขยายงาน	แท่นดอกไม้	บ้านเด่น	ก๊อดป่าหวาย	แดนเมือง	สันป่าปอ	รวม
ไม่ขยาย	7 54.0%	6 75.0%	5 63.0%	5 71.0%	1 14.0%	24 56.0%
จะขยาย	6 46.0%	2 25.0%	3 38.0%	2 29.0%	6 86.0%	19 41.0%
รวม	13 100.0%	8 100.0%	8 100.0%	7 100.0%	7 100.0%	43 100.0%

ตารางที่ 23 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้วิธีการเกษตรที่เหมาะสม

ผลประโยชน์ที่ได้รับ	จำนวน	ร้อยละ
ปุ๋ย	37	49.34%
การอนุรักษ์ดิน	11	14.7%
การคลุมดิน	3	4.0%
การขยายเมล็ดพันธุ์	4	5.3%
พืชอาหาร	2	2.7%
การเพิ่มผลผลิต	4	5.34%
พืชเสียหาย	2	2.7%
อื่น ๆ	12	16.0%
รวม	75	100.0%

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อมูลที่ประเมินผลทั้งหมดพอสรุปว่าเกษตรกรในโครงการมีความพอใจต่อโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสม ดังนั้น ในการให้ความช่วยเหลือต่อไปในหมู่บ้านอื่นน่าจะ ได้พิจารณาว่าควรให้การสนับสนุน โครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสมในกลุ่มใดของพี่น้องเกษตรกร
2. สถาบันแมคเคนเพื่อการนี้ผู้สภาน ควรจะมีการติดตามดูความก้าวหน้าทีโครงการสาธิตการเกษตรที่เหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อจะได้ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่สำคัญ ๆ ได้ทันที
3. สำหรับเกษตรกรที่ไม่สามารถตัดสินใจได้เกี่ยวกับวิธีอนุรักษ์ที่จะใช้ได้ เจ้าหน้าที่ของสถาบันแมคเคน ๆ ควรจะอาสาออกค่าใช้จ่ายในการสาธิตแบบแปลงที่เล็ก ๆ ของเขาเพื่อให้รู้ถึงคุณประโยชน์ของวิธีนั้น ๆ ผลผลิตของการสาธิตจากแปลงนั้น ควรเป็นของชาวไร่ การติดตามผลและรวบรวมเก็บข้อมูลควรจะทำเป็นรายเดือน แปลงสาธิตที่ดีควรใช้เป็นสื่อสำหรับการสอนต่อชาวบ้านกลุ่มอื่น ๆ เจ้าของแปลงสาธิตในแต่ละหมู่บ้านควรได้รับเครื่องมือส่งเสริมเพื่อเป็นสิ่งตอบแทนต่อความเรียบร้อยของแปลงสาธิต อย่างน้อยที่สุดควรส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านมีแปลงสาธิตหนึ่งแปลงเพื่อใช้แสดงเป็นตัวอย่างถึงทางเลือกในวงกว้าง ๆ ของวิธีการปลูกต่าง ๆ ในสภาพของดินและสิ่งแวดล้อมที่ผิดแผกกันไป ในหลักการนี้ชาวไร่ที่ตัดสินใจไม่ได้ก็สามารถจะเลือกชมได้ อย่างเต็มที่ถึงความเป็นไปได้จากแปลงสาธิตต่าง ๆ หลังจากทำแปลงสาธิตแล้วควรจัดให้มีทัศนคติ บ่อย ๆ ในกลุ่มผู้ร่วมโครงการที่สนใจ โดยจัดให้ตรงกับการเยี่ยมรายเดือนของเจ้าหน้าที่ เพื่อชาวบ้านจากถิ่นอื่น จะได้มีโอกาสดูด้วยตาของตนเองและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ต่อกัน
4. ควรมีสื่อตอบแทนน้ำใจต่อชาวบ้านที่เต็มใจทดลองวิธีปลูกใหม่ ๆ คำแนะนำที่พอจะสามารถใช้เป็นสินน้ำใจ เช่น การถ่ายรูปเป็นที่ระลึกหรือทำหนังสือวิดีโอของเจ้าของแปลงสาธิต เพื่อแนะนำอวดแก่หมู่บ้านอื่น การออกประกาศนียบัตรให้แก่ผู้ร่วมโครงการหลังจากได้ผ่านการ

ทดสอบทางด้านภาคสนามว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในวิธีการปลูกแบบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอย่างสุดท้ายการใช้เกษตรกรตัวอย่างที่มีความสำเร็จเป็นผู้ฝึกในการทัศนศึกษาและถ่ายฝักหัดแบบระยะสั้น

5. สำหรับกลุ่มบุคคลที่ต้องการคำตอบแบบทันทีจากวิธีปลูกแบบอนุรักษ์หรือผู้ที่ยังไม่แลเห็นประโยชน์ของวิธีการแบบอนุรักษ์ต่าง ๆ ควรมีแปลงห่อม ๆ ปลูกผักสวนครัวไว้เป็นการสาธิตถึงการใช้แรงงานที่น้อยกว่าวิธีอื่น ๆ นอกจากนี้คุณภาพของครอบครัวผู้บริโภคอาหารที่ปราศจากเคมีก็เป็นอีกประการหนึ่ง สวนครัวนี้สามารถใช้เป็นแปลงสาธิตแนะนำวิธีปลูกแบบอนุรักษ์แก่ผู้ร่วมโครงการรุ่นใหม่